

ให้ทานไฟ

อุไรโรจน์ ธิกรณพงศ์ ประพันธ์ (กลอนเพลงบอก)

ศรีธรรมราชบูรณเรือง นับเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีอำนาจทางทักษิณ นักษัตริย์ฐาน เป็นเมือง
พระเมื่อนักปราชญ์ บรมธาตุมีมานาน แหล่งสืบสานพุทธธรรม องค์พระสัมมา ประเพณีประสานธรรม
หลายเรื่องนำมาเสริมใส่ วิถีไทยธรรมนิยมพุทธ เชี่ยวชาญสุทธา ทำนุศาสนให้ยืนยง หลักธรรม
องค์พระพุทธา คงคุณค่าได้ยั่งยืน ชนชมชื่นบุญ เทศกาลประเพณี หลายเรื่องมีพุทธประวัติ
ประยูคต์จัดตามฤดูแล้ง ช่วยค้ำชูหนุน ประเพณีให้ทานไฟ คือหนึ่งในความการุณย์ สงฆ์อบอุ่นเผยแพรธรรม
ไปตามครรลอง

(กลอนสามห้า)

ฝนขาดเม็ด แก็บข้าวเสร็จสุมนาว
ที่ไร่คู่นอนหุดูตามช่อง
ผ้าห่มกาย ก้ำไม่หายหนาวเย็น
สุดเหน็บหนาว คิดถึงสาวคู่ควง
ที่มีคู่ เขาชื่นชูชมชิด
ผ้าทิพย์มี นุ่มนิ่มดีหนาวคลาย
สงสารพระ ถึงแม้จะอดทน
เย็นลมแรง ผิวพรรณแห่งล้นดี

ลมพัดพร่าว ใจมันร้าวรานหมอง
จำทนผืน ผืนถึงคืนอุ่นทรวง
ใจทุกข์เข็ญ ทุกข์ไม่เว้นหนักหน่วง
ปานี่สาว คิดถึงบารมิ่งหม้าย
แนบสนิท ได้ชื่นจิตหนาวหาย
เราละห้อย ทิพย์ผืนน้อยไม่มี
หนาวเหลือล้น ก้ำขัดสนหมองศรี
ไตรจีวร ที่หม่นนอนผืนบาง

(กลอนคำคอน)

อ้ายยี่ลมแรง เสียดแทงขุมขน
ยามหนาวยาวนาน สงฆ์ท่านระคาง
เรียกให้ทานไฟ นำใจคนคอน
ขุททกนิกาย บอกไว้อ้างอิง
ตามพุทธประวัติ บอกชัดว่าไว้

กลิ่นกล้าจำทน คัจจันรุ่งสาง
ชาวบ้านก่อไฟ พระได้พึงพิง
หนาวเหน็บเดือดร้อน ก่อไฟให้ผิง
สารทขนมเบ็อง สืบเนื่องมานาน
พระสัมมาใช่ ให้พระโมคัลลาน

ปราบคนขี้ขีด แผลงฤทธิ์ทรมาน

ให้รู้เกือหนุน ทานบุญบารมี

(กลอนสี่)

โกสียพราหมณ์	นามท่านเศรษฐี
ราชคฤห์ธานี	สักกะนคร
ทรัพย์แปดสิบโกฏิ	เรื่องโรจน์บวร
เคหาสน์งามงอน	เจ็ดชั้นโอฬาร
ราววังราชะ	พระพิมพิสาร
ทาสบริวาร	อเนกอนันต์
สนบวรณพุนทรัพย์	ทุกข์ทับถมครัน
มิดิดแบ่งปัน	ตระหนี่เกินการ
วิตกจริต	คิดแต่เรื่องงาน
ไม่ทำบุญทาน	ไม่เอื้อเพื่อใคร
ลูกเมียข้าทาส	อนาถดวงใจ
ยังชีพอยู่ไป	ด้วยความผิดเคือง
ไม่ยากใช้จ่าย	เหี้ยนหายหมดเปลือง
คนถิ่นลือเลื่อง	ทั่วเมืองระอา

(กลอนเพลงบอก)

วันหนึ่งท่านโกสียะ ภารุระในธานี ขณะที่กลับบ้านช่อง เห็นสิ่งต้องตา เพื่อนบ้านกินขนมเบี้อง
รสลือเลื่องแสนโอชา อยาคนักหนาแต่ไม่ซื้อ กลัวเพื่อนฮือขอ ถ้าหากซื้อเลี้ยงพวกพ้อง เงินกำพร่องแสน
เสียดาย กลืนน้ำลายด้วยความอยาก ซาติลำบากหนอ จึงแบบเดินกลับเข้าบ้าน ความอยากผลาญเผา
ใจคอ ครุ่นคิดต่อขนมเบี้อง แสนชุนเคืองครัน ทำพันปรีอให้ได้กิน เสียทรัพย์สินเพียงหิดหุ่ย ไม่อยากคุย
ให้อ้อฉาว กลัวไพร่บ่าวหมัน หากข้าทาสมันล่วงรู้ ต้องเลี้ยงดูทั่วถึงกัน เงินทองนั้นต้องแคลนคลอน
จึงต้องนอนชม ผู้เป็นเมียเฝ้าสังเกต ซักถามเหตุจากสามี รู้คดีดังถวิล ทำให้กินหนม เศรษฐีเกรงผู้อื่นรู้
เงินทองกูต้องจ่ายจม เพราะทำหนมเลี้ยงลูกเมีย สุดแสนเสียดาย ฝ่ายว่าเมียออกความคิด ทำเพียงนิต
เฉพาะท่าน บณวิมานชั้นที่เจ็ด คงสำเร็จหมาย

รู้กันเพียงแต่เราสอง อีกลูกต้องไม่แพรงพราย เศรษฐีให้อนุญาต น่าอนาใจ

(กลอนหก)

องค์สมเด็จพระชินสีห์ อธิบดินทร์
ประทับ ณ เขตวัน แม่हांกัน แจ้งพระทัย
ให้ละเลิก ความตระหนี่ มีน้ำจิต
เอื้อเพื่อ ผู้ตกทุกข์ ให้สุขมิแะเขื่อน
จึงตรัสสั่ง โมคคัลลาน์ รีบเร่งเจ้า
โกสียะคือเวไนย ชัดเกล้าใจ ง่ายตาย

ธำรง ญาณสมบัติ ชี้ชัดแจ่มใส
เศรษฐีใจ เห็นวตระหนี่ ควรที่จักเตือน
บุญทานคิด กระทำไว้ หาค่าใดเหมือน
เขาคือเพื่อน ร่วมเกิดแก่ เจ็บและแท้ตาย
กระทำกิจ ไนมน้าว เศรษฐีตระหนี่หาย
รีบผันผาย จากเขตวัน ให้มันทันกาล

(กลอนกลบทสะบัดสะบั้ง)

โมคคัลลาน์อัญชูลีกระวีกระวาด
ถับเดียวหนึ่งถึงเคหามิช้ำมิบาน
โกสียะเห็นเข้ากระเจ้ากระงอด
ข้าขึ้นทอดชั้นเจ็ดนี้ยังมียังมา
จะดำ่ว่าอย่างไรไม่แปรไม่เปลี่ยน
ไปให้พันเสียเถอะไม่อยากเจออยากเจอ
แม้จกรรมบนอากาศไม่พลาดไม่พลั้ง
หนมเบื้องข้านี้หนอไม่พอไม่เพียง
พระโมคคัลลาน์ไดยินก็ผินก็ผัน
ยืนบ้างนั่งบ้างอย่างคุ่นอย่างเคย
แม้ยืนบนขอบหน้าต่างไม่ห่างไม่แห
พระเถราทานตระหนักช่วยตักช่วยเตือน
ท่านยืนปิดจนคว้นไฟไม่เด็ดไม่ลอด
คว้นเต็มห้องยังทนได้ระคายระดวง

ฤทธิ์อำนาจเหาะเลื่อนเสที่อนสถาน
ยืนตระหง่านตรงหน้าต่างไม่ร้างไม่รา
พูดซ้อนขอตาดำดุภิกขุภิกขา
เกลียดนักหนาคนมักขอไม่ขอไม่เออ
ยังพากเพียรไม่เอ่ยคำสม่าเสมอ
ยังยืนเซ่ออยู่ได้ไม่อายไม่เอียง
หรือจะนั่งสมาธิไม่ตีไม่เตียง
ข้าไม่เลี้ยงสมณะจงละจงเลย
จกรรมพลันตามว่าไม่ข้าไม่เคย
เศรษฐีเอ่ยคำทำมิช้ำมิเขื่อน
ไม่ได้แน่ถึงท่านทำสม่าเหมือน
จึงลอยเลื่อนไปยืนอยู่ขอบดูขอบต่าง
สุดเต็มปอดลำลักโอไม่ซาไม่สร่าง
ไม่มีทางให้ขนมถึงตรมถึงตรอม

(กลอนสี่)

เศรษฐีต้อตั้ง	พระจึงไม่ยอม
ไร้ค่าเกลี้ยกล่อม	ให้เลิกตระหนี่
คว้นไฟวอลอบ	ท่านพบวิธี
บังคับเศรษฐี	ให้เลิกพาไล
ตาแสงล้ำลึก	หยิ่งนักยโส
โมหะโมโห	โกรธพระเถรา
เกือบปลั่งทำทาย	ให้พระโมคคัลลาน์
บันดาลไฟมา	เผาผลาญเรือนตน
แต่คิดขึ้นพลัน	ท่านนั้นฤทธิล้น
ไฟไหม้ขัดสน	พินาศฉิบหาย
เถราใจมั่น	ไม่มีวันคลาย
ตัดความเสียดาย	จึงสั่งเมียพลัน
ละเลงหนมเบื่อง	หมดเรื่องให้ฉัน
แบ่งหยดหนึ่งนั้น	แบ่งปันให้ไป

(กลอนทอย)

แบ่งนิด พอดิดกันซ้อน	แมงามองงอถ้าหยดใส่หยดใส่
ลงทะ พอเห็นเหลือองเหลืออง	ไม่หมดเปลืองไปเท่าใดเท่าใด
แผ่นเล็ก แผ่นเดียวถ้าพอ	อย่ารื้อร้ออย่าให้ใหญ่ให้ใหญ่
อัศจรรย์ ไม่เหมือนเท่าคิด	แบ่งหุ้ยหิดมาเปลี่ยนไปเปลี่ยนไป
ยิ่งน้อย ยิ่งได้แผ่นเก่า	พันปรีอเล่าเพราะเหตุไทรเหตุไทร
เศรษฐี ชิงทำเสียเอง	ตักละเลงทำเร็วไวเร็วไว
ออกมา เหมือนเทเมียทำ	แบ่งเจ้ากรรมเหมือนกินไต่กินไต่
เศรษฐี ต้องจำตัดใจ	สั่งเมียให้ไปเพียงหนึ่งเพียงหนึ่ง

(กลอนเพลงบอก)

- เมียดเศรฐ์หีบหนมเบื่อง เท่สูงเหลือองเพียงหนึ่งแผ่น แต่แล้วแสนประหลาดจิต หนมกลับติดตรึง
- แดดเท่าใดถ้าไม่หลุด ในที่สุดช่วยกันดึง ปล้ำจนถึงเหนือไซกกาย ถ้าไม่คลายคลอน
  - ควันไฟหรือถ้าบอวล ให้ปั่นป่วนแสบหมุกตา ทิฐิน่าอ้อไม่รอด ใจมันถอดทอน
  - จำใจถวายเป็นทั้งถาด ลดละขาดความอวรณ์ ควันไฟพอนถ้าจางหาย ทุกข์ก็ากลายแคลน
  - พระโมคัลลานไม่รับหนม ได้อบรมและชี้แจง พร้อมแสดงผลทานบุญ ก่อเกิดคุณแสน
สองสามมีภรรยา เห็นคุณค่าแท้ถึงแก่น สดใสแมนเหมือนจันทร์เพ็ญ แลแล้วเด่นตา
  - นิมนต์องค์พระโมคัลลาน กระทบการภักตกิจ ด้วยดวงจิตไม่หันเห ที่ในเคหา
ทานไม่รับกิจนิมนต์ แต่เพราะผลแห่งศรัทธา จึงบอกว่าพระพุทธรองค์ ท่านนั้นทรงคอย
  - เสวยขนมเบื่องของท่าน ณ วิหารเซตวัน สาวกนั้นร่วมคอยท่า รวมแล้วห้าร้อย
ไปละเลงถวายเป็น บูญประเสริฐมิใช่น้อย จักเลิศลอยอนิสงส์ ด้วยจำนงทาน
เศรฐ์ขี้กัสมัภาระ ฟืนกระทะและเตาหม้อ แบ่งนั้นพอเพียงตนกิน ออกจากถิ่นฐาน
ตามองค์พระเถระนั้น ลุเซตวันมิช้านาน นมัสการพระทศพล แล้วเริ่มต้นทำ
  - แบ่งน้อยนิดพระห้าร้อย ทำใช้น้อยก้าไม่หมด เป็นปรากฏอัศจรรย์ แลแล้วมันฆ่า
  - ฉันทแล้วเสร็จ ๖ เกื้อหนุน ได้เจือจุนแสดงธรรม ผลทานนำลูไลดา เปลี่ยนคุณค่าคน
ตามขาดกเราสืบสาน ก่อเกิดการประเพณี หน้าหนาวที่ให้นานไฟ เลิศวิไลผล
เดือนอ้ายยี่วันไหนคล่อง รวมพวกพ้องคณะตน สิ่งของชนกันมาแล้ว มาก่อนเข้าหวาง
ก่อกองไฟให้พระผิง เราชายหญิงร่วมทำหนม หลายคนชมชิมกันเพลิน แลนจำเรียวใจ
แรกเริ่มทำเพียงหนมเบื่อง นานวันเรื่องมันเปลี่ยนไป หนมกรอกไทยชาวเมืองคอน กินหมล้งร้อนหรือย
■ มีหนมกรอกถ้าเริ่มเบื่อ หนมอื่นเผื่อกินดีหว่า รสชาติก็แปรเปลี่ยนไป ช่วยทำไม่ถอย
แต่ละอย่างสุดฝีมือ ที่ขึ้นชื่อมิไม่น้อย น้ำตาลหนอยน้ำทะเลนิด ช่วยกันคิดทำ

(กลอนสี่)

หนมเบื่องโบราณ	กล่าวขานจดจำ
คนคอนใช้คำ	"หนมกรอก"บอกหมาย
จู้จุนปะดา	สรรหามากมาย
หนมครกมากหลาย	เหนียวบึงเหนียวหลาม
หนมโคหนมจาก	ไม่ยากทำงาม
ทอดมันกุ้งหวม	สีขี้มันเหลือง
ทอดกล้วยกล้วยหย่า	คนทำค้อนเคื่อง

หน้า ๖

คนชิมหาเรื่อง	ไม่ชิมแต่หนม
ช่วยทำช่วยชิม	แย้มยิ้มระดม
ทุกอย่างเสร็จสม	พอดีรุ่งพลัน
ใส่ภาชนะ	หว่ายพระขบฉัน
ชาวบ้านพร้อมกัน	เดินชิมลิ้มลอง
ของฉานหรอยจ้ง	ชิมมั่งตำน่อง
พี่ไม่เป็นสอง	กินให้มากที่สุด
ของป่าของยาย	หลากหลายกินดี
ปรุงสุกสดสี	กินกันสำราญ
พระฉันเสร็จสรรพ	รับพรมินาน
กลับเรือนกลับบ้าน	เบิกบานหัวใจ

(กลอนคำคอน)

บุญให้ทานไฟ จักไม่สูญสิ้น
พร้อมเพรียงกันทำ จักสำเร็จได้
เกื้อหนุนพระสงฆ์ ดำรงพุทธศาสน์
ขนมพื้นบ้าน สืบสานกมวัน
แบ่งปันให้ทาน เบิกบานดวงจิต
คิดเอาแต่ได้ เผลอใหม่กมล
โมหะเผลาไป เช่นไฟเผาพิน
ปัญญาสว่าง ส่องทางทิศดี

หากร่วมใจจินต์ ทุกถิ่นสดใส
เพราะทุกคนมี ฝีมือเหมือนกัน
กลมเกลียวใจราษฎร์ ทั้งชาติสุขสันต์
สำแดงเอาไว้ ให้เยาวชน
ผลทานประสิทธิ์ ไม่คิดสืบสน
ตรมจิตกายหมอง ไม่ผ่องซีวี
รู้ดีชั่วขึ้น ชีพรื่นสุขศรี
คือคุณค่าได้ จากให้ทานไฟ